

برنامه‌ریزی توسعه گردشگری ساحلی و دریایی با بهره‌گیری از مدل SWOT و QSPM (مطالعه موردی: شهرستان بندر لنگه)

صدیقه محمودی^{۱*}، عباس مرادی^۲

۱. کارشناسی ارشد گروه جغرافیا، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران.

۲. استادیار گروه جغرافیا، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران.

* نویسنده مسئول، Email: mahoodis954@gmail.com

تاریخ دریافت: ۲۶ تیر ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش: ۱۱ آذر ۱۴۰۱

چکیده

مقدمه: گردشگری ساحلی و دریایی به‌عنوان یکی از رویکردهای مورد توجه دولت‌ها به‌منظور بهبود وضعیت گردشگری و درآمدزایی در مناطق ساحلی می‌باشد و کشور ایران با دارا بودن سواحل بکر و گسترده در مناطق جنوبی از پتانسیل بالایی برای توسعه این نوع گردشگری برخوردار است.

هدف: هدف از تحقیق حاضر، برنامه‌ریزی توسعه گردشگری ساحلی و دریایی در سواحل شهرستان بندر لنگه به کمک مدل SWOT و QSPM می‌باشد.

روش شناسی: پژوهش حاضر در زمره مطالعات کاربردی و بصورت توصیفی تحلیلی صورت گرفت، جامعه آماری شامل کنشگران حوزه گردشگری در شهرستان بندر لنگه است. به منظور جمع‌آوری اطلاعات برای تشکیل ماتریس SWOT، مصاحبه با مسئولین و افراد متخصص در زمینه گردشگری، مطالعه اسناد کتابخانه‌ای و مقالات و بازدیدهای میدانی صورت گرفت. پس از شناسایی عوامل درونی (نقاط قوت و ضعف) و عوامل بیرونی (تهدیدها و فرصت‌ها)، راهبردهای توسعه پایدار برای منطقه مورد مطالعه تعیین شد و اولویت‌بندی توسط ماتریس QSPM انجام پذیرفت.

قلمرو جغرافیایی پژوهش: قلمرو جغرافیایی شهرستان بندر لنگه می‌باشد.

یافته‌ها و بحث: نتایج نشان داد که مجموع نمرات نهایی عوامل درونی برابر با ۲/۵۵۸ بود که بیانگر توانایی غلبه نقاط قوت بر ضعف می‌باشد و مجموع نمرات نهایی عوامل بیرونی ۲/۵۲۰ بدست‌آمد بدین معنا که می‌توان با تکیه بر فرصت‌ها، نقاط ضعف و تهدیدها را تعدیل کرد. بنابراین، راهبرد تهاجمی (SO) به‌عنوان بهترین راهبرد برای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی انتخاب شد.

نتیجه‌گیری: مواردی از قبیل حمایت از طرح‌های گردشگری و تنوع بخشیدن به آن‌ها، گسترش ورزش‌های ساحلی و آبی، توجه به جاذبه‌های تاریخی، فرهنگی و اجتماعی سواحل، بکارگیری رویکردهای مدرن بازاریابی، حمایت از سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی و دولتی، توسعه فرصت‌های شغلی در بخش گردشگری ساحلی و دریایی، ارائه تسهیلات و امکانات برای توسعه گردشگری در مناطق ساحلی، توجه به توریسم درمانی، توسعه زیرساخت‌ها، تمرکز بر رویکرد مدیریت یکپارچه سواحل، بهره‌مندی از چشم‌اندازهای زیبای ساحل و دریا و توسعه صنعت صید و پرورش آبزیان به منظور جذب گردشگران، به‌عنوان راهبردهایی مطلوب برای حرکت به سوی توسعه گردشگری ساحلی و دریایی در شهرستان بندر لنگه تعیین شدند.

کلیدواژه‌ها: گردشگری ساحلی و دریایی، SWOT، QSPM، بندر لنگه، سواحل جنوبی ایران.

مقدمه

مناطق ساحلی به‌عنوان مناطق دارای منابع اکولوژیکی غنی می‌باشند که می‌توانند بستر مناسبی برای فعالیت‌ها و توسعه‌های چشمگیر اقتصادی و اجتماعی در سراسر جهان باشند. وجود منابع با ارزش اکولوژیکی، تنوع زیستی و برخورداری از ذخایر نفت و گاز و امکان توسعه فعالیت‌های اقتصادی بیانگر اهمیت این مناطق می‌باشد. از سویی با افزایش جمعیت و فشار روز افزون بر منابع اکولوژیکی، صنعت توریسم (گردشگری) نیز موجب اثرات منفی و غیرقابل بازگشت بر محیط‌زیست می‌گردد. مشکلاتی از قبیل فرسایش خاک، تغییرات گسترده در خط ساحلی، تخریب زیستگاه‌های ساحلی، آلودگی آب‌های زیرزمینی و تهدید بهداشت و سلامتی در مناطق به‌دلیل عدم وجود شبکه‌های مناسب دفع زباله و فاضلاب، علاوه بر تهدید جوامع انسانی، خسارت‌های جبران‌ناپذیری را به اکوسیستم مناطق ساحلی وارد می‌سازد که بهترین رویکرد برای جلوگیری از بروز چنین مشکلاتی، توسعه پایدار گردشگری ساحلی و دریایی است (ابراهیم‌زاده و آقاسی‌زاده: ۱۰۸، ۱۳۸۸؛ صمدی‌طاری و همکاران، ۲۱۰:۱۳۹۹). استان هرمزگان به‌عنوان یکی از استان‌های بهره‌مند از مناطق ساحلی، دارای جاذبه‌های متنوع گردشگری می‌باشد اما عدم وجود تبلیغات گسترده و قابل قبول و ضعف چشمگیر در زیرساخت‌های مورد نیاز موجب شده است که قابلیت‌های گردشگری در این استان به‌درستی معرفی نشده و سرمایه‌گذاری مطلوبی نیز در این زمینه صورت نگرفته باشد (ملکی و همکاران، ۹: ۱۳۹۴). نوار ساحلی واقع در استان هرمزگان دارای جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، مذهبی و فرهنگی نظیر سواحل ماسه‌ای، تلالایی و صخره‌ای، پارک‌های ساحلی متعدد، جنگل‌های دریایی حرا، پارک‌های طبیعی و مناطق حفاظت‌شده ساحلی، معبد هندوها، سواحل نواحی روستایی، کارگاه‌های سنتی لنج‌سازی، پوشش گیاهی و جنگلی بومی، شهرها و روستاهای ساحلی، زیارت‌گاه‌ها و مکان‌های متبرکه، بازارچه‌های مرزی و نزدیک سواحل، غذاهای دریایی و سنتی، اسکله‌های تفریحی و دیگر موارد می‌باشد (مینایی و صادقی، ۲۰: ۱۳۹۳). در این میان شهرستان بندر لنگه به‌عنوان یکی از مناطق بندری و ساحلی استان هرمزگان با دارا بودن برخی از جاذبه‌های گردشگری اشاره شده می‌تواند با تقویت زیرساخت‌ها و توجه مسئولین و توسعه امکانات گردشگری باعث جذب توریسم، ایجاد درآمدزایی و اشتغال و بهبود سطح کیفیت زندگی مردم بومی شود. به‌منظور برنامه‌ریزی توسعه گردشگری ساحلی و دریایی نیازمند ابزارهایی برای ارائه راهکارها و تدوین راهبردهای مطلوب در راستای توسعه صنعت گردشگری می‌باشد. بندر لنگه به‌عنوان یکی از شهرستان‌های استان هرمزگان و یکی از بنادر مهم در جنوب کشور از سه جهت به شبکه جاده‌ای کشور متصل است و از لحاظ جغرافیایی به تنگه هرمز و آب‌های بین‌المللی نیز نزدیک می‌باشد و به همین دلیل به‌عنوان بندری تجاری در عرصه ملی و بین‌المللی مطرح است اما با توجه به دارا بودن جاذبه‌های گردشگری فراوان (مناطق طبیعی، اماکن تاریخی، مساجد تاریخی، صنایع دستی و غیره)، صنعت گردشگری در این شهرستان نادیده گرفته شده است. هدف از تحقیق حاضر بررسی مزایا و محدودیت‌های توسعه گردشگری ساحلی و دریایی و ارائه راهکارهایی برای توسعه گردشگری در سواحل شهرستان بندر لنگه با استفاده از ابزارهای تدوین و تعیین راهبردهای استراتژیک مانند SWOT و QSPM می‌باشد. در چند دهه اخیر، صنعت گردشگری از یک نوع فعالیت بومی و درون مرزی، به رویدادی اثرگذار در اقتصاد جامعه جهانی تبدیل شده است. رشد چشمگیر صنعت گردشگری دلیلی بر این امر بوده است که بسیاری از محققان و صاحب‌نظران، قرن بیستم را به قرن شکوفایی گردشگری نسبت دهند. همچنین صنعت گردشگری به‌عنوان یکی از منابع کسب درآمد برای دولت‌ها و حرکت به‌سوی توسعه پایدار می‌باشد و به‌همین دلیل توسعه گردشگری و زیرساخت‌های آن و مطالعاتی مرتبط با چگونگی بهبود صنعت گردشگری در مکان‌های مختلف موجب ایجاد اشتغال‌زایی و تغییرات مثبت در ابعاد سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی جوامع تحت‌تأثیر فعالیت‌های گردشگری می‌گردد. وقتی درباره‌ی گردشگری بحث می‌شود، موضوع مصرف آب و وجود آن مورد بررسی قرار می‌گیرد و ارتباط تنگاتنگی بین آب و صنعت گردشگری وجود دارد. در بحث گردشگری وجود آب تنها برای مصارف روزانه گردشگران مطرح نیست بلکه عاملی برای جذابیت فعالیت‌های گردشگری است. برای مثال گردشگران علاقه‌مند به فعالیت‌هایی مانند آب‌درمانی در چشمه‌های آب معدنی و آب دریا، شنا یا حمام کردن در دریا یا آب‌شیرین رودخانه یا دریاچه‌ها، ورزش‌های آبی مانند غواصی،

قایق‌رانی، بادسواری و کشتی‌رانی می‌باشند. بطور کلی گردشگری ساحلی و دریایی تحت تأثیر جذابیت‌های رودخانه‌ها، آبشارها، دریاچه‌ها، چشمه‌های آب‌گرم و سواحل است. در نگاهی جامع، گردشگری ساحلی و دریایی را می‌توان به طبقات زیر در استان هرمزگان تقسیم کرد (مجموعه مطالعات آمایش سرزمین استان هرمزگان، ۱۳۹۷): در این بخش به طور مختصر به برخی از مفاهیم گردشگری با تأکید بر گردشگری ساحلی و دریایی پرداخته شد (بهرامی و همکاران، ۱۳۹۰: ۲؛ سالارزهی و میرزاده، ۱۳۹۴: ۱۳۲). گردشگری ساحلی و دریایی را می‌توان با تمرکز بر دو بخش سواحل و دریا تعریف کرد. گردشگری ساحلی، طیف وسیعی از گردشگری، فراغت و فعالیت‌های تفریحی را در نواحی ساحلی و آب‌های نزدیک به مناطق ساحل در برمی‌گیرد. بر همین اساس ارائه محصولات گردشگری ساحلی شامل اقامت، پذیرایی، محصولات غذایی و زیرساخت، پشتیبانی از توسعه ساحلی را شامل می‌شود. سواحل دریاها و اقیانوس‌ها با برخورداری از وجود آب و سرگرمی‌های آبی، پوشش گیاهی، زمین‌شناسی و خاک، اقلیم مطلوب، صنعت و تأسیسات مورد نیاز می‌توانند فرصت مناسبی را در راستای جذب گردشگر ارائه دهند. از نگاه مطلوبیت ساحل برای گردشگران می‌توان این مناطق را به ۴ بخش تقسیم نمود (مجموعه مطالعات آمایش سرزمین استان هرمزگان، ۱۳۹۷: ۱۳):

- آب‌های ساحلی: این منطقه‌ی نزدیک ساحل، از فلات قاره شروع می‌شود و تا ساحل امتداد دارد. غنی‌ترین ناحیه برای فعالیت‌های ماهی‌گیری است و غالباً صخره‌ها و ستون‌های سنگی چشم‌نوازی نیز در این مناطق مشاهده می‌شود. - منطقه ساحل: محدوده‌ای از دریا و خشکی را شامل می‌شود و اگر شنی باشد پتانسیل برگزاری بسیاری از بازی‌ها و ورزش‌های آبی را دارد.

- منطقه پهنه‌رانه‌ای: این ناحیه پشت ساحل را در برمی‌گیرد و فعالیت‌هایی مانند چادر زدن، گردش در بیرون از منطقه، هتل‌ها و دیگر تفرج‌ها و امکانات را شامل می‌شود و چشم‌انداز این منطقه دریا و سواحل آن است. - منطقه پسرکانه: این ناحیه اشاره به اراضی پشت مناطق ساحلی دارد که خدماتی برای فعالیت‌های تفریحی در این مناطق تعبیه می‌شود.

همچنین یک نوع دسته‌بندی گردشگری ساحلی مبتنی بر فعالیت‌های طبیعی و انسان‌ساخت وجود دارد که از این دیدگاه دو گروه فعالیت مدنظر قرار دارد که عبارتند از: - فعالیت‌های مبتنی بر طبیعت: شامل ماهی‌گیری، شنا، حمام آفتاب، غواصی در مناطق ساحلی، قایق‌رانی و اسکی روی آب.

- فعالیت‌های مبتنی بر رفاه انسان: شامل خرید، استفاده از رستوران، پارک‌های ساحلی، پلاژها، هتل‌های ساحلی، سینماهای روباز و غیره (سجادی و همکاران، ۱۳۹۲: ۷).

گردشگری دریایی به عمده فعالیت‌هایی دور از ساحل و در محیط آبی مانند جت اسکی، قایق سواری، ماهی‌گیری در آب‌های کم‌عمق، شنا، دریانوردی، غواصی در آب‌های عمیق اشاره دارد. گردشگری دریایی: این نوع گردشگری شامل فعالیت‌هایی مانند شنا، غواصی، سفرهای کوتاه تفریحی به جزایر اطراف، اسکی روی آب، جت اسکی، تماشای آکواریوم دریایی، ماهی‌گیری در آب‌های عمیق و همچنین مشاهده دلفین‌ها می‌باشد.

گردشگری ساحلی: در این نوع گردشگری تمرکز بر برگزاری تورهای غواصی، تورهای مشاهده لاک‌پشت‌ها، برگزاری مسابقات ورزشی ساحلی و آبی، عرضه نمایشگاه‌های ساحلی و ارائه صنایع دستی، برگزاری جشنواره‌هایی مانند ساخت مجسمه‌ای شنی و نقاشی از غروب دریا و برگزاری جشن‌های ملی و محلی می‌باشد.

در تقسیم‌بندی انواع گردشگری ساحلی و دریایی عقاید متفاوتی از سوی محققین بیان شده است که می‌توان آن‌ها را در دو گروه کلی قرار داد: گروه اول بیانگر اینست که هرگونه جاذبه گردشگری فرهنگی، تاریخی، اجتماعی و ورزشی که در نزدیکی مناطق ساحلی است و همچنین انواع جاذبه‌هایی مانند رودخانه، قنات و چشمه که در مکان‌هایی دور از سواحل قرار دارند را می‌توان در قالب گردشگری آبی جای داد و گروه دوم تأکید بر انواع جاذبه‌های واقع شده در نزدیکی خطوط ساحلی دارد که رویکرد مطالعه حاضر نیز به نظریات گروه دوم نزدیک می‌باشد.

در رابطه با حوزه گردشگری ساحلی و دریایی مطالعات مختلفی صورت گرفته است، ام بلن (2005) در مقاله‌ای تحت عنوان تأثیر هوا، آب و هواشناسی در ارتباط با چشم‌انداز جغرافیا و توریسم به این نتیجه رسیده است که تغییرات هوا و آب و هواشناسی در جذب و نگهداری توریسم نقش اساسی دارد. هیان (2007) در تحقیقی به این نتیجه رسیده است که مطالعات صورت گرفته در مناطق مختلف جهان نشان می‌دهد که همزمان با این رشد سریع، تأثیرات منفی توریسم نیز در حال گسترش بوده است. آنتون و همکاران (۲۰۰۷) در مطالعه به بررسی چالش‌های گردشگری ساحلی پرداخته و بدین نتیجه رسیدند که کمبود زیرساخت‌های گردشگری، ضعف تبلیغات، چند پارچگی مدیریت، تبلیغات سوء جهانی است. فدیلا و همکاران (۲۰۱۲) در مطالعه‌ای به ارزیابی استراتژی‌های توسعه گردشگری ساحلی در منطقه آچه بسار^۱ در کشور اندونزی پرداختند و با استفاده از نتایج SWOT و ماتریس QSPM بیان داشتند که استراتژی افزایش حمایت دولت از توسعه و مدیریت سواحل اولویت اول را برای افزایش توسعه گردشگری ساحلی در منطقه مورد مطالعه داشته است. لیو و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای به ارزیابی توسعه گردشگری ساحلی در منطقه اقتصادی شبه جزیره شاندونگ^۲ در کشور چین پرداختند و با استفاده از مدل SWOT شدت نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای گردشگری ساحلی را در این منطقه محاسبه نمودند. نتایج مطالعه نشان داد که استراتژی پیشگام استفاده از فرصت‌ها باید به‌طور فعالانه اجرا شود و تمرکز بر اجرای استراتژی‌های تهاجمی، محافظه‌کارانه، رقابتی-تنوع و تدافعی باید به‌طور شفاف مدنظر قرار گیرد. مالیک^۳ و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی به ارائه راهکارهایی برای توسعه گردشگری پایدار با استفاده از رویکردهای SWOT و QSPM در منطقه ساحلی تامیل نادو^۴ در هندوستان پرداختند. اطلاعات و داده‌ها از طریق پرسشنامه، مرور مطالعات قبلی، مصاحبه جمع‌آوری گردید. نتایج این مطالعه نشان داد که این منطقه در رابطه با اسکان بازدیدکنندگان و آلودگی‌های محیط‌زیستی با مشکلاتی روبرو است و اگر دولت محلی می‌خواهد از طریق برخی استراتژی‌های مناسب و مشخص توسعه گردشگری را ترویج دهد، باید روی نقاط ضعف و فرصت‌هایی برنامه‌ریزی کند که اثرات نامطلوب محیط‌زیستی را کاهش داده و کیفیت خدمات را ارائه دهد و از نظر استراتژیک منطقه را به ناحیه‌ای برای گردشگری پایدار تبدیل کند. ناوارو-مارتینز^۵ و همکاران (۲۰۲۰) از مدل SWOT به منظور حمایت از تنوع زیستی و گردشگری پایدار در سواحل پارک ملی کائوانس واقع در کشور کوبا استفاده نمودند. در این مطالعه نقاط قوت و فرصت‌های شناسایی شده برای پارک ملی اهمیت بیشتری از نقاط ضعف و تهدیدهای موجود داشته‌اند. براساس تحلیل صورت گرفته توسط مدل SWOT مشخص شد که این منطقه دارای قابلیت‌های بالایی برای گردشگری و فعالیت‌های آموزشی است. خاکی و همکاران (۱۳۹۶) در مطالعه‌ای بر گسترش گردشگری در ناحیه‌ی ساحلی بندر امام خمینی پرداختند و با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی، نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها را شناسایی نمودند و همچنین در این تحقیق راهبردهای موثر جهت توسعه گردشگری بر مبنای مدل SWOT نشان داد که منطقه مورد مطالعه از شرایط لازم برای رشد و توسعه گردشگری برخوردار است. نتایج حاصل از پژوهش بهرامیان (۱۳۹۷) نشان داد که استفاده از ظرفیت‌های گردشگری جزایر زیبا و بکر، بهره‌برداری از سواحل زیبای ماسه‌ای، سنگی و مرجانی بعنوان مهمترین مزیت‌ها و کمبود زیرساخت‌ها و امکانات رفاهی برای گردشگران، نامناسب بودن تأسیسات ورزشی و تفریحی و کمبود بودجه جهت توسعه زیرساخت‌ها در سواحل از مهمترین عوامل محدود کننده است. رمضان‌نژاد و رکن‌الدین افتخاری (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای به توسعه گردشگری سواحل نزدیک مناطق روستایی در استان گیلان پرداختند و نتایج نشان داد واگذاری امور گردشگری ساحلی به سازمان‌ها و موسسات مربوطه برای مدیریت و برنامه‌ریزی، توجه به مدیریت و بازاریابی کارآمد و اثربخش، برگزاری همایش‌ها، کارگاه‌ها و دوره‌های کوتاه‌مدت آموزشی از اهمیت به‌سزایی

¹ Fadillah

² Aceh Besar

³ Liu

⁴ Shandong

⁵ Mallick

⁶ Tamil Nadu

⁷ Navarro-Martinez

برخوردار هستند. صمدی طاری و همکاران (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای به بررسی شرایط مدیریت راهبردی توسعه پایدار گردشگری در مناطق ساحلی با استفاده از مدل SWOT و ماتریس QSPM در استان مازندران پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که اولویت اول در راستای اهداف مدیریت راهبردی مناطق گردشگری ساحلی، راهبرد هدایت توسعه گردشگری ساحلی در منطقه بر اساس استقرار مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی می‌باشد و اولویت‌های دوم و سوم به ترتیب اصلاح سیاست‌های توسعه گردشگری بر اساس مطالعات استراتژیک و به‌کارگیری مکانیزم‌های مدیریت محیط‌زیستی شامل ارزیابی محیط‌زیستی استراتژیک می‌باشد. نتایج پژوهش علیزاده و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد که راهبردهایی مانند تهیه نمودن تجهیزات و تسهیلات مطلوب گردشگری طبیعت‌محور در سواحل، تخصیص تجهیزات مناسب برای تفریحات و ورزش‌های مبتنی بر محیط دریایی و همچنین تشویق گردشگران علاقه‌مند به طبیعت در استان‌های اطراف و همچنین کشورهای منطقه دارای بیشترین اهمیت و امتیاز می‌باشند. نتایج یافته‌های شاهپوری و همکاران (۱۴۰۰) در رابطه با الگوی گردشگری ساحلی نشان داد که نشان داد، به ترتیب ویژگی‌های بهبود امکانات بهداشتی-رفاهی و امکانات خدماتی-تفریحی و چشم‌انداز ساحل، تأثیر مثبت بر مطلوبیت نهایی گردشگران دارند و آنان حاضرند به ازای بهبود ۵۰ درصدی هر یک، ۴۰ درصد نسبت به وضع کنونی بیشتر هزینه کنند نتایج یافته‌های عرفانی و همکاران (۱۴۰۱) در رابطه با الگوی گردشگری ساحلی مطلوب نشان داد که توسعه شبکه‌های ارتباطی و حمل و نقل هوایی، آبی و زمینی، امکانات و تسهیلات رفاهی و اقامتی مورد نیاز گردشگران و همین‌طور توسعه تورهای گردشگری دریایی جهت افزایش مطلوبیت منطقه در جذب گردشگران داخلی و خارجی پیشنهاد می‌شود. مرور مطالعات صورت گرفته در داخل و خارج از کشور نشان می‌دهد که استفاده از پتانسیل گردشگری ساحلی و دریایی و توسعه آن بسیار مورد توجه قرار گرفته است و برای استفاده از چنین پتانسیلی باید مطالعاتی در رابطه با نقاط ضعف، قوت، فرصت‌ها و تهدیدهای توسعه گردشگری در مناطق ساحلی و دریایی صورت گیرد که در این رابطه در مطالعات مختلف مدل‌های تحلیلی مانند SWOT و QSPM مورد استفاده قرار گرفته‌اند. در واقع با استفاده از مدل‌های تحلیلی و برنامه‌ریزی استراتژیک و نتایج حاصل از آن‌ها می‌توان به ارائه راهبردها و استراتژی‌هایی برای برنامه‌ریزی توسعه گردشگری در بخش سواحل و دریا پرداخت که تحقیق حاضر نیز بر این امر تأکید داشته است.

روش شناسی

بمنظور انجام این پژوهش در وهله اول برمبنای پیشینه پژوهش و مشاهدات میدانی محدوده مطالعاتی، وضع موجود و مطلوب گردشگری ساحلی مشخص شد و در گام بعدی اطلاعات مستخرج شده در اختیار افراد ذینفع و صاحب نظر در حوزه گردشگری قرار گرفت. جامعه آماری شامل کارشناسان و افراد صاحب‌نظر در حوزه گردشگری بر اساس روش اقصای نظری (۲۵ نفر) انتخاب شد همانطور که بیان شد در این روش اصل کار بر اشباع نظری پاسخ‌ها توسط مصاحبه‌شوندگان می‌باشد و در این مطالعه از ۲۵ نفر به بعد پاسخ‌ها تکراری و دارای تشابهات زیاد بود و در ادامه برای اطمینان از رسیدن به نقطه اشباع نیز از چندین نفر مصاحبه تکمیلی صورت گرفت. در راستای نظرسنجی، مصاحبه و مکاتبات صورت گرفته چون هدف تحقیق رسیدن به راهبردهایی برای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی بود سعی بر آن شد تا از افراد متخصص و با سطح دانش مطلوب نظرسنجی گردد. البته لازم به ذکر است که برای آگاهی از شرایط گردشگری در سطح شهرستان بندرلنگه از نظرات برخی از مسئولین نیز استفاده شده است. همچنین مقالات منتشر شده و اسناد کتابخانه‌ای مرتبط با توسعه گردشگری ساحلی و دریایی در استان هرمزگان نیز برای تکمیل نظرات و رسیدن به نتایج هرچه بهتر بکار گرفته شد. در رابطه با جمع‌آوری اطلاعات، چالش‌هایی نیز وجود داشت که یکی از آن‌ها عدم توضیح شفاف مسئولان یا برخی کارشناسان در ارتباط با ضعف‌های مدیریتی و تهدیدهای منطقه بود زیرا اکثر کارشناسان و متخصصان به‌گونه‌ای جانبدارانه و به‌دلیل داشتن کرسی‌های دولتی به‌دنبال بیان نقاط ضعف و عدم توانمندی مدیریتی خود نبودند و به‌همین منظور در برخی موارد برای بررسی صحت اطلاعات بازدیدهای میدانی و پرس‌جو از افراد مرتبط برای آگاهی از شرایط منطقه صورت گرفت.

روش تحلیلی SWOT به‌عنوان ابزاری قدرتمند برای شناسایی نقاط ضعف و قوت و همچنین شناخت دقیق تهدیدها و فرصت‌ها در محیط خارجی یک سیستم یا مجموعه می‌باشد که می‌توان به کمک این ابزار وضعیت سیستم را بررسی نمود و راهبردهایی برای کنترل آن در راستای اهداف مدنظر ارائه داد. برای اجرای این روش باید فرایند ۸ مرحله‌ای را طی کرد که در شکل ۱ تمامی مراحل ارائه شده است (موحدی و همکاران، ۱۳۹۱؛ صمد طاری و همکاران، ۱۳۹۹).

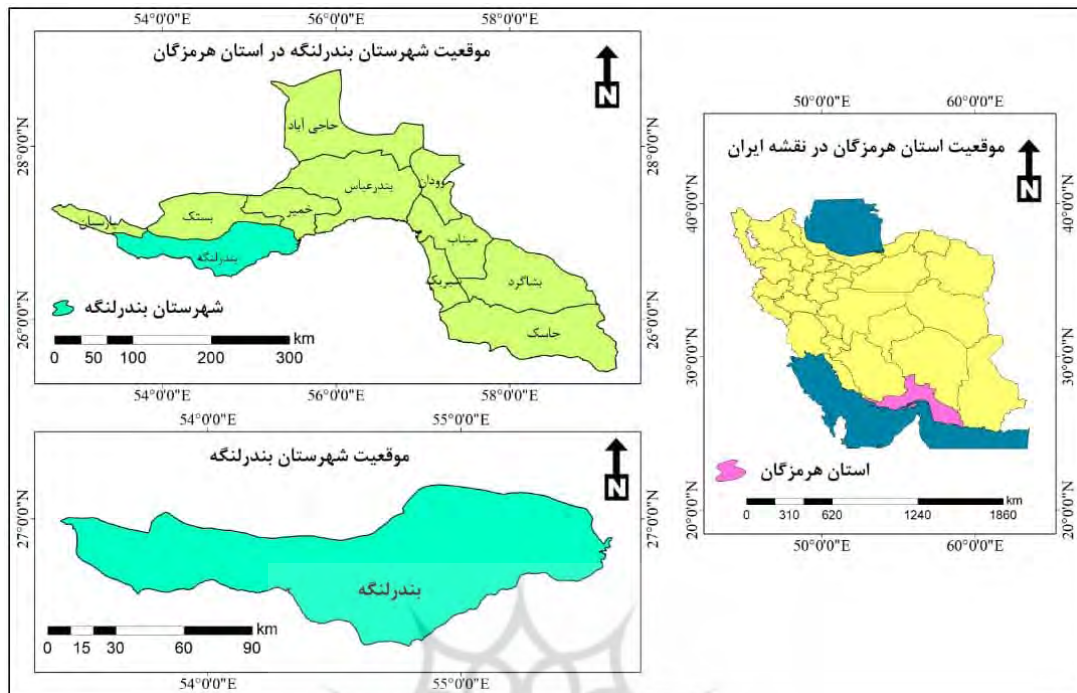
شکل ۱. مراحل تهیه ماتریس SWOT

در ماتریس SWOT ارتباطاتی بین عوامل درونی و بیرونی برقرار می‌شود که اساس این ارتباطات و درک آن‌ها به‌عنوان ورودی برای تدوین راهبردهای (استراتژی‌ها) احتمالی مدنظر قرار می‌گیرد. خروجی‌های این روش، راهبردهایی را ارائه می‌دهد که می‌توان از آن‌ها در تهیه و پیشبرد رویکرد QSPM استفاده نمود. در واقع می‌توان براساس روش SWOT، ۴ نوع راهبرد تدوین و معرفی نمود که عبارتند از: ۱) استراتژی‌های تهاجمی (SO) که به کمک نقاط قوت سیستم به دنبال بهره‌گیری از فرصت‌های می‌باشد، ۲) استراتژی‌های رقابتی (ST) که با استفاده از نقاط قوت می‌توان تهدیدها را تعدیل و رفع نمود، ۳) استراتژی‌های محافظه‌کارانه یا بازنگری (WO) که به کمک فرصت‌های موجود می‌توان نقاط ضعف را پوشش داد و ۴) استراتژی‌های تدافعی (WT) که با استفاده از نقاط قوت می‌توان تهدیدها را به حداقل رساند. در واقع از نگاه این روش، یک استراتژی مناسب و ایده‌آل می‌بایست نقاط قوت و فرصت‌ها را شناسایی کرده و در بالاترین سطح خود قرار دهد و در پی آن به دنبال کاهش ضعف‌ها و تهدیدهای سیستم باشد (موحدی و همکاران، ۱۳۹۳).

قلمرو جغرافیایی پژوهش

منطقه مورد مطالعه در تحقیق حاضر، شهرستان بندر لنگه واقع در مختصات جغرافیایی ۲۶ درجه و ۳۳ دقیقه تا ۲۷ درجه و ۳۰ دقیقه عرض شمالی و ۵۲ درجه و ۳۰ دقیقه تا ۵۵ درجه ۳۰ دقیقه طول شرقی می‌باشد (شکل ۲). شهرستان بندر لنگه در ۲۵۱ کیلومتری جنوب غربی بندرعباس، یکی از قدیمی‌ترین بنادر جهان واقع شده است. از سمت شمال با استان فارس و شهرستان بستک، از سمت جنوب به خلیج فارس و از سمت شرق به شهرستان بندر خمیر و از غرب با شهرستان پارسین هم مرز می‌باشد. مساحت شهرستان بندر لنگه ۸۲۱۰ کیلومتر مربع و طول

خطوط ساحلی آن ۵۰۷ کیلومتر است و براساس سرشماری سال ۱۳۹۵ جمعیتی معادل با ۱۵۹۳۵۸ نفر دارد (درگاه ملی آمار، ۱۴۰۰).

شکل ۲. نقشه موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

یافته‌ها و بحث

برای تکمیل ضرایب موجود در ماتریس عوامل درونی و بیرونی و اهمیت هر عامل علاوه بر مطالعه مقالات و اسناد منتشر شده در رابطه با وضعیت شهرستان بندرلنگه، مصاحبه‌هایی با افراد متخصص در رابطه با گردشگری و همچنین مسئولان شهرستان صورت گرفت و در برخی موارد برای صحت‌سنجی و اطمینان از وضعیت شرایط موجود بازدیدهای میدانی توسط محقق انجام شد و در نهایت ضرایب اهمیت با نهایت دقت و مشورت با متخصصین مربوطه تعیین گردید. در جدول ماتریس عوامل درونی نقاط قوت با علامت S و نقاط ضعف با علامت W نشان داده شده‌اند (جدول ۱). همچنین، در جدول ماتریس عوامل بیرونی فرصت‌ها با علامت O و تهدیدها با علامت T نشان داده شده‌اند (جدول ۲).

جدول ۱. ماتریس عوامل درونی

شماره	رتبه	ضریب اهمیت	امتیاز اولیه	عوامل درونی
۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۲۰	برخورداری از سواحل زیبای شنی و صخره‌ای و اکوسیستم‌های مستعد و جاذبه‌های طبیعی و ژئومورفولوژیکی مانند کوه، بیابان، گنبد‌های نمکی، چشمه‌ها، صخره‌های سنگی، کلوت‌ها و گونه‌های گیاهی و جانوری برای جذب گردشگران داخلی و خارجی در فصول مختلف
۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۲۰	موقعیت جغرافیایی ویژه شهرستان و اتصال به خشکی و اقیانوس و نزدیکی به جزایر قشم و کیش و کشورهای حاشیه خلیج فارس
۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۲۰	برخورداری از جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی و مذهبی مانند قلعه شیخ سلطان، قلعه لشتان، برج مدور، برکه و آب انبارها، کارگاه‌های سنتی لنج‌سازی نزدیک ساحل و دیگر موارد

۰/۰۸۰	۳	۰/۰۲۶	۱۹	صید و پرورش آبزیان توسط صیادان بومی و همچنین استقرار مجموعه‌های پرورش میگو در منطقه و فروش محصولات دریایی متنوع	S4
۰/۰۷۶	۳	۰/۰۲۵	۱۸	برخورداری از موقعیت استراتژیک مبادلات دریایی در بندرلنگه و بهترین پایانه لجستیکی برای جزایر ابوموسی، تنب بزرگ و کوچک و جزیره فارسی	S5
۰/۱۰۱	۴	۰/۰۲۵	۱۸	علاقه جوانان منطقه برای ایجاد کسب و کار در زمینه گردشگری ساحلی و دریایی	S6
۰/۱۰۵	۴	۰/۰۲۶	۱۹	وجود ویژگی‌های قومی و نژادی، آداب و رسوم، فرهنگ و سنت‌های محلی در روستاهای ساحلی و احساس غرور و مباهات مردم بومی به آن	S7
۰/۱۰۷	۴	۰/۰۲۶	۱۹	وجود روحیه مهمان نوازی در میان ساکنین شهرستان و مردم بومی سواحل و همچنین دیدگاه مثبت مردم در رابطه با توسعه گردشگری	S8
۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۲۰	وجود صنایع دستی و بازارهای متنوع در منطقه	S9
۰/۱۰۷	۴	۰/۰۲۶	۱۹	برگزاری تعدادی جشنواره، نمایشگاه و همایش محلی یا منطقه‌ای به منظور معرفی این ناحیه و جاذبه‌ها و قابلیت‌های آن	S10
۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۲۰	وجود محیطی آرام و دور از شلوغی شهرهای بزرگ و تمایل گردشگران برای هزینه کردن در زمینه فراغت و تفریح	S11
۰/۱۰۷	۴	۰/۰۲۶	۱۹	اعتقاد مسئولان سازمان گردشگری به گسترش توریسم در منطقه به عنوان یک نیاز و تمایل به ساماندهی بخش گردشگری در نواحی ساحلی و دریایی	S12
۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۲۰	اولویت دادن به بخش گردشگری ساحلی و دریایی در برنامه ریزی توسعه استان هرمزگان و توجه به آن در چشم انداز ۱۴۱۵ استان	S13
۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۲۰	مستعد بودن شهرستان بندرلنگه و وجود بسترهای مناسب در مناطق ساحلی آن به منظور سرمایه‌گذاری و برنامه‌ریزی در زمینه گردشگری ساحلی و دریایی	S14
۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۲۰	امکان استفاده از ورزش‌های آبی در سواحل خلیج فارس (مانند قایق سواری، شنا، غواصی؛ اسکی روی آب و غیره) پیوسته در فصل زمستان به دلیل شرایط آب و هوای مطبوع	S15
۰/۱۰۷	۴	۰/۰۲۶	۱۹	وجود فرودگاه بین المللی در بندرلنگه و مهیا بودن حمل و نقل هوایی و دریایی	S16
۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۲۰	وجود بیمارستان ها و مراکز خدمات بهداشتی و درمانی در سطح مطلوب در بخش مرکزی شهرستان بندرلنگه	S17
۰/۰۲۸	۱	۰/۰۲۸	۲۰	تبلیغات ناکافی برای جذب گردشگر جهت بازدید از جاذبه‌های گردشگری قابل توجه شهرستان بندرلنگه در سطح منطقه‌ای، ملی و بین المللی و ناشناخته بودن بسیاری از این جاذبه‌ها	W1
۰/۰۵۰	۲	۰/۰۲۵	۱۸	فعال نبودن نهادهای مردمی (NGO) و عدم آشنایی و توجه مردم و مسئولان به مقوله گردشگری ساحلی و دریایی	W2
۰/۰۴۵	۲	۰/۰۲۲	۱۶	وجود آب و هوای گرم و شرجی منطقه در نیمی از سال	W3
۰/۰۲۸	۱	۰/۰۲۸	۲۰	آلودگی‌های محیط‌زیست بخصوص در بخش‌هایی از خطوط ساحلی منطقه به دلیل فعالیت‌های انسانی و آسیب جدی به اکوسیستم ساحل دریا	W4

۰/۰۲۸	۱	۰/۰۲۸	۲۰	کمبود امکانات تفریحی، گردشگری، ورزشی و فضای سبز در حاشیه سواحل و مکان‌های دارای جاذبه گردشگری	W5
۰/۰۲۶	۱	۰/۰۲۶	۱۹	عدم توسعه راه‌های ارتباطی مناسب و تسهیلات حمل و نقل مطلوب جهت ایاب و ذهاب به سوی نقاط گردشگری	W6
۰/۱۰۷	۴	۰/۰۲۶	۱۹	کافی نبودن تسهیلات و تجهیزات خدماتی، بهداشتی، آموزشی، اقامتی و رفاهی (نیود هتل‌ها، رستوران‌های مجهز، تأسیسات بهداشتی در مناطق ساحلی)	W7
028/0	1	028/0	20	محرومیت مردم و مهاجرت جوانان به مناطق شهری بزرگ	W8
050/0	2	025/0	18	بی توجهی به آداب و رسوم و سنن محلی و همچنین مشکلات و تعارضات میان گردشگران و بومیان منطقه به دلیل تفاوت‌های فرهنگی	W9
022/0	1	022/0	16	عدم ایجاد اعتماد در بخش خصوصی و صنایع و موفق نبودن در جذب سرمایه این بخش جهت سرمایه‌گذاری در راستای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی و زیرساخت‌های آن	W10
056/0	2	028/0	20	سرمایه‌گذاری اندک بخش دولتی و عدم اعطای وام	W11
۰,۲۵۰	1	۰,۲۵۰	18	عدم کسب موفقیت در جلب اعتماد و توجه خیرین ساکن این ناحیه یا اقوام و وابستگان آنها در کشورهای حاشیه خلیج فارس جهت سرمایه‌گذاری در راستای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی و زیرساخت‌های آن	W12
۰,۴۸۰	2	۰,۲۴۰	۱۷	عدم توسعه گردشگری ساحلی و دریایی متناسب با ساختار فرهنگی و اجتماعی منطقه	W13
۰/۰۲۸	۱	۰/۰۲۸	۲۰	ضعف مدیریتی و فقدان ثبات در مدیریت توسعه گردشگری ساحلی و دریایی و عدم حضور نیروهای متخصص و آموزش دیده در این زمینه	W14
۰/۰۵۶	۲	۰/۰۲۸	۲۰	عدم توان رقابت بخش گردشگری در جذب منافع و سرمایه‌های اقتصادی نسبت به سایر بخش‌ها	W15
۰/۰۲۶	۱	۰/۰۲۶	۱۹	توجه ناکافی به مرمت و بهسازی اماکن تاریخی و مدیریت نامناسب جاذبه‌های طبیعی گردشگری	W16
۰/۰۲۸	۱	۰/۰۲۸	۲۰	عدم توزیع منطقی درآمد حاصل از گردشگری میان مردم	W17
۰/۰۲۸	۱	۰/۰۲۸	۲۰	ضعف برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری‌های دولتی و بخش خصوصی در زمینه توسعه زیرساخت‌ها (برق، گاز، راه، آب و فاضلاب) و امکانات گردشگری	W18
۰/۰۲۸	۱	۰/۰۲۸	۲۰	عدم برنامه‌ریزی جهت شناخت و ارزیابی منطقه جهت توسعه گردشگری ساحلی و دریایی	W19
۰/۰۵۰	۲	۰/۰۲۵	۱۸	ضعف در نظارت بر واحدهای گردشگری	W20
۲/۵۵		۱	۷۰۸	مجموع	

برطبق عوامل اشاره شده در جداول ۱ و ۲، برای منطقه مورد مطالعه ۱۷ نقطه قوت در مقابل ۲۰ نقطه ضعف و ۱۹ نقطه فرصت در مقابل ۲۲ نقطه تهدید خارجی شناسایی گردید و در مجموع ۳۶ نقطه قوت و فرصت به‌عنوان مزایا و ۴۲ نقطه ضعف و تهدید به‌عنوان عوامل مانع و محدودکننده توسعه گردشگری ساحلی و دریایی، قابل شناسایی بود. از لحاظ نقاط قوت در منطقه مورد مطالعه می‌توان به چند مورد بارز اشاره نمود: پدیده‌های طبیعی مانند

سواحل شنی و صخره‌ای و وجود برخی از آثار تاریخی و بازارهای محلی در نزدیکی سواحل، فاصله تقریباً مناسب سواحل شهرستان بندرلنگه تا جزایری مانند قشم و کیش، امکان انجام تفریحات آبی در فصول سرد سال در سواحل و همچنین دیدگاه مثبت به توسعه گردشگری ساحلی و دریایی در استان هرمزگان در سند چشم‌انداز ۱۴۱۵. در واقع منطقه مورد مطالعه از لحاظ نقاط قوت به‌منظور توسعه گردشگری ساحلی و دریایی شرایط بسیار مطلوبی دارد و عوامل مرتبط با نقاط قوت امتیازهای بسیار بالایی را به خود اختصاص دادند. از لحاظ نقاط ضعف، منطقه مورد مطالعه با شرایط نامناسبی روبرو است و عدم تبلیغات مناسب در راستای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی، نبود زیرساخت‌های مطلوب برای جذب و اسکان گردشگران داخلی و خارجی، فقدان مدیریت مطلوب و تدوین طرح مناسب در راستای توسعه گردشگری در سواحل و کمبود سرمایه‌گذاری به‌منظور توسعه توریسم در منطقه از جمله موارد آشکاری است که مهمترین نقاط ضعف در شهرستان بندرلنگه می‌باشد و امتیازات بالایی را به خود اختصاص دادند. در رابطه با فرصت‌هایی که منطقه برای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی با آن روبرو است شرایط بسیار مطلوب است در واقع به‌دلیل دارا بودن سواحل طولانی در جنوب شهرستان بندرلنگه، امکان بهره‌مندی از تفریحات آبی در فصول مختلف فراهم است و این امر می‌تواند باعث رونق اشتغال‌زایی و بهبود معیشت مردمان بومی نزدیک سواحل شود. وجود آثار تاریخی، جاذبه‌های فرهنگی، اجتماعی و قدمت و هویت تاریخی منطقه موجب می‌شود که گردشگران با طیف وسیعی از جاذبه‌های توریستی روبرو شوند. البته تهدیدهایی مانند آلودگی‌های محیط‌زیستی در سواحل، فقدان تبلیغات مناسب، وجود مناطق توریستی در کشورهای حاشیه خلیج فارس، تحریم‌های بین‌المللی و کم‌توجهی مسئولان به توسعه گردشگری ساحلی و دریایی در منطقه همواره موجب تحت‌الشعاع قرار دادن هرگونه فعالیت‌های توریستی در این منطقه شده است که تمام این تهدیدها در مطالعه حاضر ارزیابی و شناسایی شد.

براساس مجموع نمره نهایی ارائه شده در جدول ۱ (ماتریس ارزیابی عوامل درونی) که برابر با ۲/۵۵۸ می‌باشد می‌توان بیان داشت که نقاط قوت شناسایی شده در منطقه مورد مطالعه توان غلبه بر ضعف‌های موجود را دارد. همچنین نمره نهایی ارائه شده در جدول ۲ برابر با ۲/۵۳۰ بود که نشان می‌دهد فرصت‌های روبروی توسعه گردشگری ساحلی و دریایی در شهرستان بندرلنگه در صورت وجود مدیریت و برنامه مدون قادر به غلبه بر تهدیدهای احتمالی می‌باشد. در حال حاضر در شهرستان بندرلنگه از فرصت‌های موجود در منطقه مورد مطالعه به‌خوبی استفاده نشده است و برنامه توسعه گردشگری ساحلی و دریایی کنونی منطقه نتوانسته است در مقابله با تهدیدهای موجود عملکرد مناسبی داشته باشد و شرایط وضعیت گردشگری منطقه نامساعد می‌باشد و ضعف‌های بسیاری در رویکرد مدیریتی کنونی وجود دارد اما با تکیه بر نقاط قوت و فرصت‌ها و تقویت آن‌ها و ارائه راهبردهای مبتنی بر توسعه می‌توان ضعف‌ها و تهدیدهای منطقه را تعدیل کرد و سیستم را در یک وضعیت مطلوب قرار داد.

جدول ۲. ماتریس عوامل بیرونی

نمره نهایی	رتبه	ضریب اهمیت	امتیاز اولیه	عوامل بیرونی	ردیف
۰/۱۰	۴	۰/۰۲۵	۲۰	امکان توسعه هر نوع گردشگری و تفریحات مبتنی بر سواحل و اقیانوس (مانند مسابقات اسکی روی آب، ماهیگیری، جت اسکی، قایق سواری، دوچرخه سواری) به دلیل برخورداری شهرستان بندرلنگه از سواحل متنوع و زیبا	01
۰/۱۰	۴	۰/۰۲۵	۲۰	افزایش انگیزه بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری ساحلی و دریایی شهرستان بندرلنگه به دلیل واقع شدن در منطقه خلیج فارس و نزدیکی به جزایر کیش و قشم	02
۰/۱۰	۴	۰/۰۲۵	۲۰	افزایش تقاضا و اقبال عمومی برای گردشگری از مناطق ساحلی و دریایی منطقه خلیج فارس بخصوص در فصول سرد سال	03

۰/۰۹۵	۴	۰/۰۲۳	۱۹	ایجاد فرصت‌های شغلی جدید برای ساکنین بومی منطقه و همچنین جذب افراد متخصص به گردشگری و آموزش نیروهای جدید در زمینه گردشگری و به تبع آن کاهش میزان مهاجرت در منطقه	04
۰/۰۷۱	۳	۰/۰۲۳	۱۹	برخورداری از قدمت و سابقه تاریخی و شکل‌گیری هویت اجتماعی و فرهنگی و احیای سنت‌های بومی و مذهبی مردم منطقه	05
۰/۱۰	۴	۰/۰۲۵	۲۰	تنوع و تعدد جاذبه‌های گردشگری قابل توجه طبیعی و فرهنگی و تنوع الگوهای زیستی، قومیت‌ها، آداب و سنن و مظاهر فرهنگی خصوصاً در مناطق روستایی ساحلی	06
۰/۰۹۵	۴	۰/۰۲۳	۱۹	عدم وجود منابع و چشم‌اندازهای طبیعی در کشورهای همسایه و امکان توسعه گردشگری ساحلی و دریایی منطقه از طریق جذب گردشگران خارجی به دلیل قیمت پایین سفر به ایران نسبت به کشورهای رقیب	07
۰/۱۰	۴	۰/۰۲۵	۲۰	قابلیت تبدیل شدن به یک قطب گردشگری ساحلی و دریایی	08
۰/۰۶۷	۳	۰/۰۲۲	۱۸	افزایش ایجاد تعاملات فرهنگی میان شهرستان بندرلنگه و کشورهای حوزه گردشگری دریایی	09
۰/۱۰	۴	۰/۰۲۵	۲۰	تمایل مردم محلی به مشارکت در برنامه‌ها و پروژه‌های توسعه‌ای به دلیل وجود روحیه مهمان‌نوازی و فرهنگ گردشگری‌پذیری در آنها و همچنین تمایل بالای مردم بومی به فعالیت‌های خیرانه و داوطلبانه	010
۰/۱۰	۴	۰/۰۲۵	۲۰	ارزآوری و تحرک اقتصادی و ارتقاء سطح زندگی مردم بومی (بواسطه رونق فعالیت‌های ساختمانی، تولید صنایع دستی متنوع، فروش محصولات دریایی و افزایش تمایل به گردشگری خرید در شهرستان بندرلنگه)	011
۰/۰۹۵	۴	۰/۰۲۳	۱۹	افزایش توجه مسئولان کشوری به توسعه گردشگری در سواحل خلیج فارس بخصوص شهرستان بندرلنگه	012
۰/۱۰	۴	۰/۰۲۵	۲۰	افزایش تمایل دولت به کاهش وابستگی نفت و تلاش برای توسعه سایر منابع درآمدی مانند گردشگری ساحلی و دریایی	013
۰/۱۰	۴	۰/۰۲۵	۲۰	امکان هدایت گردشگران استان فارس، جزیره کیش و کشورهای حاشیه خلیج فارس به شهرستان بندرلنگه	014
۰/۰۹۵	۴	۰/۰۲۳	۱۹	امکان ایجاد پارک-موزه با تاکید بر گونه‌های ساحلی و دریایی	015
۰/۰۹۵	۴	۰/۰۲۳	۱۹	حفاظت از ابنیه تاریخی و باستانی منطقه و همچنین منابع طبیعی و سواحل	016
۰/۰۹	۴	۰/۰۲۲	۱۸	فرصت‌های مناسب برای برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی و عرضه صنایع دستی و کالاهای محلی در مناطق ساحلی	017
۰/۰۹۵	۴	۰/۰۲۳	۱۹	بهره‌گیری از توان سیاسی و اقتصادی منطقه در راستای ایجاد مدیریت یکپارچه گردشگری ساحلی و دریایی	018
۰/۱۰	۴	۰/۰۲۵	۲۰	سرمایه‌گذاری در تأسیسات زیربنایی و رونمایی و توسعه زیرساخت‌ها و امکانات (مانند شبکه‌های ارتباطی از قبیل جاده‌ها، احداث هتل‌های بین‌المللی چند ستاره و سایر تجهیزات رفاهی و تفریحی در سواحل منطقه)	019

ادامه جدول ۴. ماتریس عوامل بیرونی

نمبره نهایی	رتبه	ضریب اهمیت	امتیاز اولیه	عوامل بیرونی	ت.ع
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	بروز آلودگی‌های محیط‌زیستی مانند آلودگی‌های خاک، آب، هوا و صوتی در مناطق ساحلی و دریایی	T1
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	تغیر الگوی فرهنگ و زندگی مردم بومی و از بین رفتن سنت‌ها و آشنایی مردم بومی با عقاید جدید و شیوه نادرست رفتاری	T2
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	آسیب دیدگی بناها و آثار تاریخی در منطقه به‌خصوص در سواحل	T3
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	شیوع بیماری‌های مسری مانند پاندمی کرونا	T4
۰/۰۴۲	۲	۰/۰۲۱	۱۷	افزایش میزان قیمت کالاها و خدمات در منطقه	T5
۰/۰۵۰	۲	۰/۰۲۵	۲۰	ورود صنایع دستی خارجی به بازارهای محلی مخصوصاً بازارهای ساحلی	T6
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	کمبود و فقدان زمینه‌های تبلیغاتی و اطلاع‌رسانی در سطح داخلی و خارجی	T7
۰/۰۴۵	۲	۰/۰۲۲	۱۸	مجاورت با استان پرجاذبه و پرگردشگر فارس و تهدیدی برای جذب گردشگر به سوی این ناحیه	T8
۰/۰۴۷	۲	۰/۰۲۳	۱۹	عدم اشتغال‌زایی افراد در حوزه گردشگری و عدم کسب درآمد از محل توسعه گردشگری ساحلی و دریایی	T9
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	فقدان برنامه راهبردی و عملیاتی مناسب در جهت جذب گردشگران خارجی در کشور	T10
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	وجود مناطق تفریحی گردشگری در کشورهای حاشیه خلیج فارس با امکانات فوق‌العاده و همچنین وجود امکانات و خدمات تفریحی مطلوب جزایر کیش و قشم به عنوان عامل رقابتی در جهت جذب گردشگر	T11
۰/۰۴۵	۲	۰/۰۲۲	۱۸	عدم وجود NGO های فعال در زمینه گردشگری ساحلی و دریایی	T12
۰/۰۲۳	۱	۰/۰۲۳	۱۹	ازدیاد تخلفات اجتماعی با ورود گردشگران	T13
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	امکان منسوخ شدن صید آبریان در منطقه به دلیل تهدید شدن بازارهای فروش ایران (به دلیل روش‌های نوین ابداع شده در سطح جهان) و همچنین واگذاری امتیاز صید در آب‌های ایران به کشورهای خارجی و کاهش رونق صنعت ماهیگیری	T14
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	رعایت نکردن اصول بهداشتی توسط گردشگران در مناطق ساحلی	T15
۰/۰۴۵	۲	۰/۰۲۲	۱۸	بالا بودن درجه حرارت و رطوبت در فصل تابستان	T16
۰/۰۴۵	۲	۰/۰۲۲	۱۸	عدم مشارکت مردم محلی در پروژه‌های گردشگری و پایین بودن سطح نسبی سواد و مهارت و بهره‌مندی ناکافی مردم از آموزش‌های حرفه‌ای	T17
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	کم‌توجهی دولت در اجرا و تخصیص اعتبار برای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی و ناکارآمدی سازمانهای متولی امر گردشگری	T18
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	تنش و بحران‌های سیاسی ملی و منطقه‌ای و تحریم‌های اقتصادی و تبلیغات منفی علیه ایران در نظام جهانی	T19
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	عدم ارائه مجوز و تسهیلات از سوی دولت جهت گسترش و توسعه تجهیزات و تأسیسات گردشگری و وجود محدودیت‌های قانونی در زمینه توسعه مناطق ساحلی	T20

۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۲۰	کیفیت نامناسب جاده‌ها و دسترسی‌های منطقه و نامطلوب بودن خدمات‌دهی پایانه‌های مسافری و باری و همچنین تسهیلات و تجهیزات ضعیف اقامتی و رفاهی و بهداشتی و درمانی	T21
۰/۰۴۷	۲	۰/۰۲۳	۱۹	کافی نبودن سرمایه‌گذاری‌های خارج از منطقه در جهت جذب گردشگر	T22
۲/۵۳	۱	۷۹۵		مجموع	

باتوجه به نتایج حاصل از جداول ارزیابی عوامل درونی و بیرونی و مجموع نمرات نهایی بدست‌آمده از آن‌ها، در این بخش با تکیه بر نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهای شناسایی شده به ارائه راهبردهایی جامع براساس ماهیت هر چهار رویکرد بیان شده در ماتریس SWOT پرداخته شده است. در واقع در این بخش با استفاده از نظرات مسئولین، متخصصین و افراد صاحب‌نظر در حوزه گردشگری راهبردهایی مطابق با استراتژی‌های ماتریس SWOT ارائه گردیده است که تمامی راهبردها در جداول ۳، ۴، ۵ و ۶ نشان داده شده است.

جدول ۳. راهبردهای تهاجمی (SO)

ردیف	راهبردهای تهاجمی
SO1	ایجاد تسهیلات و تأمین امکانات و تمهیدات لازم برای استفاده از سواحل و دریا به منظور ارائه تفریحات مبتنی بر دریا و سواحل بخصوص ورزش‌های ساحلی و دریایی
SO2	توسعه فرصت‌های شغلی در بخش گردشگری ساحلی و دریایی و به دنبال آن کاهش نابرابری‌های اجتماعی به‌منظور اشتغال‌زایی و ارتقاء سطح زندگی اقشار مختلف به خصوص مردم بومی
SO3	بهره‌گیری از منابع و جاذبه‌های فرهنگی، تاریخی، اجتماعی، آداب و سنن مردم بومی و معرفی آنها در کنار توسعه گردشگری ساحلی و دریایی برای جذب گردشگران بیشتر
SO4	حمایت از سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی و دولتی به‌منظور تبدیل شهرستان بندرلنگه به قطب گردشگری ساحلی و دریایی با توجه به قابلیت‌های تاریخی، فرهنگی، اجتماعی و طبیعی منطقه
SO5	بهره‌مندی از چشم‌اندازهای زیبا و بکر سواحل و دریا و آب و هوای مطبوع در فصول سرد سال به منظور ارائه خدمات و تفریحات گردشگری ساحلی و دریایی در راستای جذب گردشگران داخلی و خارجی
SO6	استفاده از قابلیت‌های منطقه جهت گسترش ورزش‌های آبی در فصول زمستان و تابستان و در کنار آن برگزاری جشن‌ها و فستیوال‌های فرهنگی و ورزشی منطقه‌ای و بین‌المللی
SO7	بازاریابی و تبلیغات مناسب با تأکید بر جاذبه‌های متنوع و ارزان بودن سفر در ایران به‌منظور هدایت گردشگران استان‌های اطراف مانند فارس و جزایر نزدیک (قشم و کیش) و همچنین کشورهای حاشیه خلیج فارس به شهرستان بندرلنگه
SO8	توسعه زیرساخت‌ها، تأسیسات و توجه به نیازهای اساسی برای بهبود معیشت جوامع بومی و گردشگری
SO9	تمرکز بر ارائه رویکردی نوین به منظور سوق دادن توسعه گردشگری ساحلی و دریایی در شهرستان براساس نگاهی جامع به مدیریت یکپارچه با هدف حفاظت از نوار ساحلی و رفع مشکلات و تعارضات احتمالی بین کلیه دستگاه‌ها و سازمان‌های مربوطه
SO10	حمایت از طرح‌های گردشگری و تنوع بخشیدن به آن‌ها در مناطق ساحلی و دریایی و همچنین افزایش مراکز خدمت‌رسانی و بهبود زیرساخت‌های مرتبط به‌همراه ارتقاء سطح امنیت اجتماعی منطقه به منظور جذب گردشگر داخلی و خارجی
SO11	توجه ویژه بر رویکردی نوین به نام توریسم درمانی با احداث مراکز پزشکی پیشرفته در منطقه و جذب گردشگرانی که تمایل به توریسم (به‌ویژه ساحلی و دریایی) و درمان پزشکی در کنار هم دارند
SO12	توسعه صنعت صید و پرورش آبزیان در منطقه به منظور بهبود شرایط اقتصادی ساکنین و همچنین بهره‌مندی گردشگران از محصولات دریایی

جدول ۴. راهبردهای تنوع (ST)

ردیف	راهبردهای تنوع
ST1	تقویت تعاملات فرهنگی، اجتماعی و گردشگری با کشورهای حاشیه خلیج فارس
ST2	توسعه، تقویت و طراحی شبکه تبلیغاتی مطلوب در سطوح شهرستان، ملی و منطقه درباره قابلیت‌های گردشگری شهرستان بندرلنگه و از بین بردن ذهنیت بد گردشگران درباره وضعیت امنیتی و فرهنگی ایران
ST3	ایجاد سیستم مناسب تصفیه فاضلاب با توجه به اهمیت این موضوع در مناطق ساحلی
ST4	فرهنگ‌سازی و آموزش مردم بومی در رابطه با نحوه برخورد با مسافران و گردشگران
ST5	ارزیابی زیست‌محیطی در قالب طرح‌های آمایش سرزمین و تخصیص کاربری‌ها و به‌دنبال آن قانون‌مندی‌سازی طرح‌های بهره‌برداری و توسعه گردشگری متناسب با توان مناطق ساحلی با تأکید بر جلوگیری از تخریب و آلودگی
ST6	فرهنگ‌سازی در رابطه با استفاده از سواحل و دریا و آموزش به گردشگران در راستای حفاظت از ساحل و سرمایه‌های ملی برای تضمین و بقای صنعت گردشگری
ST7	تدوین و ارائه طرح جامع مدیریت پسماند در مناطق ساحلی با تکیه بر روش‌های نوین محیط‌زیستی
ST8	تقویت زیرساخت‌ها به منظور مقابله با مخاطرات محیطی و حوادث ناگهانی در مناطق ساحلی و دریایی
ST9	افزایش روحیه رقابت در میان سرمایه‌گزاران فعال در منطقه در زمینه توسعه گردشگری ساحلی و دریایی
ST10	حمایت مسئولان از توسعه گردشگری در منطقه به منظور کاهش تهدیدهای محیط‌زیستی و توجه بیشتر به آثار تاریخی و طبیعی
ST11	تصویب قوانین بازدارنده و جرایم مالی برای گردشگرانی که اصول بهداشتی و حفاظت از مناطق ساحلی و دریایی را زیر پا می‌گذارند
ST12	افزایش تنوع در مراکز گردشگری و بهره‌مندی از مشارکت‌های مردمی و همچنین ایجاد مراکز گردشگری مناسب با تمام فصول
ST13	تقویت و توسعه سیستم حمل و نقل مناسب جهت دسترسی راحت گردشگران به منابع و سواحل
ST14	تدوین برنامه‌های راهبردی مناسب برای بهره‌وری حداکثر از پتانسیل‌های طبیعی منطقه و تمرکز گردشگری شهرستان با تکیه بر گردشگری ساحلی و دریایی
ST15	بهبود شرایط حمل و نقل دریایی برای بازدید گردشگران از پدیده‌های طبیعی، تاریخی و اجتماعی جزایر اطراف
ST16	بهبود کیفیت ارائه خدمات در زمینه‌های حمل و نقل، اقامت، بهداشت و درمان در سطح شهرستان براساس استانداردهای ملی و بین‌المللی
ST17	توسعه صید و پرورش آبزیان از طریق تقویت تجهیزات و تسهیلات مورد نیاز و وضع قوانین برای محدود کردن صیادان خارجی حاضر در منطقه
ST18	ارائه تسهیلات از سوی دولت جهت ارائه مطلوب خدمات گردشگری به منظور ارتقاء کیفیت گردشگری ساحلی و دریایی و به دنبال آن اشتغال‌زایی افراد بومی در این زمینه

جدول ۵. راهبردهای بازنگری (WO)

ردیف	راهبردهای بازنگری
WO1	تغییر در سیاست‌گذاری‌های منطقه‌ای مرتبط با گردشگری ساحلی و دریایی و تدوین مدیریت جامع گردشگری ساحلی و دریایی در شهرستان بندرلنگه
WO2	ارتقاء و بهبود زیرساخت‌های حمل و نقل و راه‌های ارتباطی برای ارائه بهتر خدمات گردشگری
WO3	تعامل و همفکری مسئولان و سازمان‌های مرتبط با گردشگری و استفاده از توان مشارکتی مردم برای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی
WO4	بکارگیری امکانات بخش خصوصی برای تجهیز و تقویت زیرساخت‌های بخش گردشگری ساحلی و دریایی
WO5	بازنگری در زمینه تخصیص بودجه مالی برای گردشگری ساحلی و دریایی
WO6	بازنگری و توجه ویژه به ایجاد تأسیسات بهداشتی مطلوب در مناطق ساحلی با تمرکز بالای گردشگر
WO7	بازنگری در جذب و تربیت نیروهای تحصیل کرده در بخش گردشگری ساحلی و دریایی و افزایش اشتغال‌زایی در منطقه
WO8	بازنگری در زمینه افزایش همکاری سازمان‌های دولتی و ارائه تسهیلات و حمایت بیشتر برای جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی
WO9	تدوین برنامه‌های منظم جهت ترویج فرهنگ گردشگری در راستای جذب گردشگران داخلی و خارجی
WO10	بازنگری در رویکردهای مدیریتی کنونی به‌منظور تبدیل شدن شهرستان بندرلنگه به قطب گردشگری ساحلی و دریایی
WO11	توسعه ابزارهای تبلیغاتی مناسب برای معرفی جاذبه‌های گردشگری شهرستان
WO12	توجه ویژه مسئولان به نیازهای اساسی منطقه از قبیل آب شرب، گازرسانی و دیگر موارد

ادامه جدول ۵. راهبردهای بازنگری (WO)

ردیف	راهبردهای بازنگری
WO13	گسترش و توسعه اماکن تفریحی و پلاژهای ساحلی و آکواریوم و بازیهای دریایی
WO14	معرفی قابلیت‌های طبیعی سواحل و دریای بندرلنگه با توجه به سبقت کشورهای عربی منطقه در ساخت جزایر مصنوعی و رونق جهانی آنان
WO15	بهره‌گیری از افزایش انگیزه‌ی مردم برای مسافرت و تفریح در جهت سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری این شهرستان
WO16	فراهم کردن تجهیزات ورزش‌ها و تفریحات آبی در سواحل منطقه در جهت توسعه گردشگری ساحلی و دریایی
WO17	راهکارهایی برای برطرف نمودن و پایش آلودگی‌های سواحل و دریا به منظور بهبود شرایط گردشگری ساحلی و دریایی
WO18	ایجاد هماهنگی بین نهادها، سازمانها و بخش‌های مختلف مرتبط با توسعه گردشگری
WO19	ارائه راهکارهایی توسط نهادها و سازمان‌های مسئول در زمینه گردشگری به‌منظور آموزش مردم و گردشگران جهت استفاده بهینه از جاذبه‌ها

جدول ۶. راهبردهای دفاعی (WT)

ردیف	راهبردهای دفاعی
WT1	استفاده از تکنولوژی و فناوری اطلاعات و رویکردهای تبلیغاتی نوین برای توسعه بازارهای هدف گردشگری ساحلی و دریایی
WT2	اصلاح سیاست‌های توسعه و اقدامات بین بخشی در راستای اهداف توسعه گردشگری ساحلی براساس مطالعات استراتژیک
WT3	بکارگیری مکانیزم‌های مدیریت محیط‌زیستی در سطوح مختلف شامل ارزیابی محیط زیستی استراتژیک برای ارزیابی کلان اثرات طرح‌های توسعه بر مناطق گردشگری ساحلی
WT4	ارتقاء کیفیت محصولات توریستی و جاذبه‌ها، تقویت عملکرد و ایجاد تنوع در ارائه تسهیلات و خدمات گردشگری (واحدهای اقامتی و پذیرایی و غیره) در جهت بهره‌گیری از منابع و جاذبه‌های گردشگری در تمام طول سال
WT5	ارتقاء سطح کمی و کیفی طرح‌های سالم‌سازی دریا از لحاظ امکانات و ایمنی (ایجاد پلیس ساحلی و برقراری گشت‌های ساحلی و دریایی، شناسایی نقاط کور و مسدود کردن مناطق ممنوعه شنا در کمربند ساحلی، استقرار گروه‌های امداد ساحلی و غیره)
WT6	شناسایی منابع آلاینده ساحلی و دریایی در محدوده مدنظر و اتخاذ تدابیر کوتاه مدت و بلند مدت برای کنترل و کاهش آلودگی
WT7	تقویت برنامه‌هایی جهت ترویج فرهنگ گردشگری و آشنا نمودن جوامع با فرهنگ منطقه و جلوگیری از انحطاط آداب و سنن مردم بومی منطقه
WT8	برنامه‌ریزی و ارائه طرح‌هایی جهت مقابله با تخلفات اجتماعی با ورود گردشگران
WT9	افزایش بودجه مالی تخصیص یافته به بخش گردشگری ساحلی و دریایی جهت افزایش و جلب توجه رقبا در زمینه گردشگری
WT10	تقویت ایجاد زیرساخت‌های مناسب برای گردشگری ساحلی و دریایی جهت کاهش تهدیدهای محیط‌زیستی و ایجاد خسارت به آثار تاریخی و طبیعی

ادامه جدول ۶. راهبردهای دفاعی (WT)

ردیف	راهبردهای دفاعی
WT11	تقویت تاسیسات و راه‌های ارتباطی جهت بهبود کیفیت خدمات حمل و نقل
WT12	استفاده صحیح و اصولی از پتانسیل‌های منطقه جهت تبدیل شدن به قطب گردشگری ساحلی و دریایی
WT13	افزایش تبلیغات و فعالیت‌های اطلاع‌رسانی گسترده از مزیت‌های منطقه جهت کاهش ذهنیت و تصویر نامطلوب برای گردشگران
WT14	برقراری مداوم ارتباطات مردمی از طریق برگزاری جلسات مسئولین منطقه با نمایندگان مردم
WT15	برنامه‌ریزی دقیق و مدون جهت شناسایی قابلیت‌های مختلف گردشگری ساحلی و دریایی با تبلیغات مناسب
WT16	استفاده از سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی در جهت احداث اماکن رفاهی و تفریحی و حذف بروکراسی‌های زاید و زمانبر دولتی
WT17	تدوین مقررات و ضوابط در زمینه توسعه و اصلاح نهادهای مدیریتی و بکارگیری مدیریت تخصصی در بخش‌های گردشگری و همچنین ثبات در مدیریت برای اجرای طرح‌های بلندمدت
WT18	جلوگیری از آلودگی آب و خاک منطقه
WT19	برگزاری سمینارها و نشست‌های مختلف توسط دستگاه‌های ذی‌ربط در جهت توسعه گردشگری در منطقه

در مرحله قبل با توجه به جداول ارزیابی عوامل درونی و بیرونی راهبردهایی طراحی و ارائه شد که در این بخش به اولویت‌بندی راهبردهای واقع شده در بخش راهبردهای تهاجمی (SO) با استفاده از ماتریس کمی برنامه‌ریزی راهبردی پرداخته شده است (جدول ۷) زیرا براساس نمرات مجموع عوامل قوت و ضعف و همچنین فرصت‌ها و تهدیدها، راهبردهای مطلوب برای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی در بخش تهاجمی قرار گرفتند و می‌بایست به‌منظور برنامه‌ریزی توسعه گردشگری ساحلی و دریایی توجه ویژه‌ای به این بخش از راهبردها داشت. در جدول ۷، امتیاز جذابیت^۱ با عبارت AS و امتیاز کل جذابیت^۲ با TAS مشخص شده است. همچنین در شکل ۴-۲، اولویت‌بندی راهبردها براساس امتیاز بدست‌آمده از QSPM نشان داده شده است که براساس آن راهبرد SO10 (حمایت از طرح‌های گردشگری و تنوع بخشیدن به آن‌ها در مناطق ساحلی و دریایی و همچنین افزایش مراکز خدمت‌رسانی و بهبود زیرساخت‌های مرتبط به‌همراه ارتقاء سطح امنیت اجتماعی منطقه به منظور جذب گردشگر داخلی و خارجی) با امتیاز ۱۷/۵۴۵ بالاترین اولویت را بین تمام راهبردها بدست آورده است و راهبرد SO6 (استفاده از قابلیت‌های منطقه جهت گسترش ورزش‌های آبی در فصول زمستان و تابستان و در کنار آن برگزاری جشن‌ها و فستیوال‌های فرهنگی و ورزشی منطقه‌ای و بین‌المللی) با امتیاز ۱۷/۴۶۳ و SO3 (بهره‌گیری از منابع و جاذبه‌های فرهنگی، تاریخی، اجتماعی، آداب و سنن مردم بومی و معرفی آنها در کنار توسعه گردشگری ساحلی و دریایی برای جذب گردشگران بیشتر) با امتیاز ۱۶/۸۹۴ در رتبه‌های بعدی قرار گرفتند. همچنین راهبرد SO12 (توسعه صنعت صید و پرورش آبزیان در منطقه به منظور بهبود شرایط اقتصادی ساکنین و همچنین بهره‌مندی گردشگران از محصولات دریایی) با امتیاز معادل با ۱۲/۸۰۳ اولویت آخر را در بین تمام راهبردها بدست آورد.

¹ Attractiveness score

² Total Attractiveness scores

جدول ۷. رتبه‌بندی راهبردهای پژوهش

راهبردهای تهجمی (SO)																									نمـره نهایی	عوامل کلیدی
SO۱۲	SO۱۱	SO۱۰	SO۹	SO۸	SO۷	SO۶	SO۵	SO۴	SO۳	SO۲	SO۱	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS		
۰/۲۲۴	۲	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۱۱۲	۴	S۱
۰/۳۳۶	۳	۰/۳۳۶	۳	۰/۳۳۶	۳	۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	S۲
۰/۱۱۲	۱	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۳۳۶	۳	۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۱۱۲	۴	S۳
۰/۳۲	۴	۰/۱۶	۲	۰/۲۴	۳	۰/۳۲	۴	۰/۲۴	۳	۰/۲۴	۳	۰/۱۶	۲	۰/۰۸	۱	۰/۲۴	۳	۰/۲۴	۳	۰/۳۲	۴	۰/۰۸	۱	۰/۰۸	۱	S۴
۰/۰۷۶	۱	۰/۰۷۶	۱	۰/۲۲۸	۳	۰/۱۵۲	۲	۰/۳۰۴	۴	۰/۲۲۸	۳	۰/۲۲۸	۳	۰/۱۵۲	۲	۰/۲۲۸	۳	۰/۲۲۸	۳	۰/۳۰۴	۴	۰/۲۲۸	۳	۰/۰۷۶	۳	S۵
۰/۴۰۴	۴	۰/۲۰۲	۲	۰/۴۰۴	۴	۰/۴۰۴	۴	۰/۴۰۴	۴	۰/۳۰۳	۳	۰/۴۰۴	۴	۰/۳۰۳	۳	۰/۳۰۳	۳	۰/۳۰۳	۳	۰/۴۰۴	۴	۰/۴۰۴	۴	۰/۱۰۱	۴	S۶
۰/۱۱۲	۱	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۲۲۴	۲	۰/۲۲۴	۲	۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۲۲۴	۲	۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۱۱۲	۱	۰/۳۳۶	۳	۰/۱۱۲	۳	S۷
۰/۲۱۴	۲	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۲۱۴	۲	۰/۳۲۱	۳	۰/۲۲۱	۳	۰/۴۲۸	۴	۰/۳۲۱	۳	۰/۳۲۱	۳	۰/۳۲۱	۳	۰/۲۱۴	۲	۰/۴۲۸	۴	۰/۱۰۷	۴	S۸
۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۲۲۴	۲	۰/۲۲۴	۲	۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۱۱۲	۱	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۱۱۲	۴	S۹
۰/۳۲۱	۳	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۳۲۱	۳	۰/۲۱۴	۲	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۳۲۱	۳	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۱۰۷	۴	S۱۰
۰/۱۱۲	۱	۰/۴۴۸	۴	۰/۳۳۶	۳	۰/۲۲۴	۲	۰/۳۳۶	۳	۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۳۳۶	۳	۰/۳۳۶	۳	۰/۲۲۴	۲	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۱۱۲	۴	S۱۱
۰/۳۲۱	۳	۰/۳۲۱	۳	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۳۲۱	۳	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۱۰۷	۴	S۱۲
۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۱۱۲	۴	S۱۳
۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۱۱۲	۴	S۱۴
۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۴۴۸	۴	۰/۱۱۲	۴	S۱۵
۰/۱۰۷	۱	۰/۴۲۸	۴	۰/۳۲۱	۳	۰/۲۱۴	۲	۰/۴۲۸	۴	۰/۴۲۸	۴	۰/۳۲۱	۳	۰/۳۲۱	۳	۰/۳۲۱	۳	۰/۳۲۱	۳	۰/۳۲۱	۳	۰/۴۲۸	۴	۰/۱۰۷	۴	S۱۶
۰/۱۱۲	۱	۰/۴۴۸	۴	۰/۳۳۶	۳	۰/۲۲۴	۲	۰/۴۴۸	۴	۰/۳۳۶	۳	۰/۳۳۶	۳	۰/۳۳۶	۳	۰/۳۳۶	۳	۰/۳۳۶	۳	۰/۳۳۶	۳	۰/۴۴۸	۴	۰/۱۱۲	۴	S۱۷
۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۴	W
۰/۰۵	۱	۰/۱۵	۳	۰/۲	۴	۰/۱۵	۳	۰/۱	۲	۰/۱۵	۳	۰/۲	۴	۰/۱۵	۳	۰/۱۵	۳	۰/۱	۲	۰/۱۵	۳	۰/۱۵	۳	۰/۰۵	۳	W
۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۹	۲	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۹	۲	۰/۱۳۵	۳	۰/۰۹	۲	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۹	۲	۰/۰۹	۲	۰/۰۴۵	۲	W
۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۵۶	۲	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۵۶	۲	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۲۸	۳	W
۰/۰۵۶	۲	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۴	W
۰/۰۷۸	۳	۰/۰۷۸	۳	۰/۱۰۴	۴	۰/۰۷۸	۳	۰/۱۰۴	۴	۰/۰۷۸	۳	۰/۱۰۴	۴	۰/۰۷۸	۳	۰/۱۰۴	۴	۰/۰۷۸	۳	۰/۰۷۸	۳	۰/۱۰۴	۴	۰/۰۲۶	۴	W
۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۴	W
۰/۲	۴	۰/۰۵	۱	۰/۱۵	۳	۰/۱۵	۳	۰/۱۵	۳	۰/۱۵	۳	۰/۱۵	۳	۰/۱	۲	۰/۲	۴	۰/۱۵	۳	۰/۲	۴	۰/۱	۲	۰/۰۵	۲	W

راهبردهای تهجمی (SO)																									
SO۱۲		SO۱۱		SO۱۰		SO۹		SO۸		SO۷		SO۶		SO۵		SO۴		SO۳		SO۲		SO۱			
۰/۰۲۲	۱	۰/۰۲۲	۱	۰/۰۶۶	۳	۰/۰۴۴	۲	۰/۰۲۲	۱	۰/۰۶۶	۳	۰/۰۶۶	۳	۰/۰۲۲	۱	۰/۰۴۴	۲	۰/۰۸۸	۴	۰/۰۲۲	۱	۰/۰۲۲	۱	۰/۰۲۲	W۴
۰/۱۶۸	۳	۰/۱۶۸	۳	۰/۲۲۴	۴	۰/۲۲۴	۴	۰/۲۲۴	۴	۰/۲۲۴	۴	۰/۲۲۴	۴	۰/۱۶۸	۳	۰/۲۲۴	۴	۰/۲۲۴	۴	۰/۲۲۴	۴	۰/۱۶۸	۳	۰/۰۵۶	W۵
۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	W۶

راهبردهای تهجمی (SO)																								عوامل کلیدی	نمره نهایی
SO۱۲		SO۱۱		SO۱۰		SO۹		SO۸		SO۷		SO۶		SO۵		SO۴		SO۳		SO۲		SO۱			
TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	W12	۰/۰۴۸
۰/۱۴۴	۳	۰/۱۴۴	۳	۰/۱۴۴	۳	۰/۱۴۴	۳	۰/۱۴۴	۳	۰/۱۴۴	۳	۰/۱۴۴	۳	۰/۱۴۴	۳	۰/۱۴۴	۳	۰/۱۴۴	۳	۰/۱۹۲	۴	۰/۱۴۴	۳	W13	۰/۰۵
۰/۱	۲	۰/۰۵	۱	۰/۱۵	۳	۰/۱۵	۳	۰/۱	۲	۰/۱۵	۳	۰/۱۵	۳	۰/۱۵	۳	۰/۱	۲	۰/۱۵	۳	۰/۱	۲	۰/۱	۲	W14	۰/۰۲۸
۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	W15	۰/۰۵۶
۰/۱۶۸	۳	۰/۱۶۸	۳	۰/۲۲۴	۴	۰/۲۲۴	۴	۰/۲۲۴	۴	۰/۲۲۴	۴	۰/۲۲۴	۴	۰/۲۲۴	۴	۰/۱۶۸	۳	۰/۲۲۴	۴	۰/۱۶۸	۳	۰/۱۶۸	۳	W16	۰/۰۲۶
۰/۰۲۶	۱	۰/۰۷۸	۳	۰/۰۷۸	۳	۰/۰۷۸	۳	۰/۰۵۲	۲	۰/۰۷۸	۳	۰/۰۷۸	۳	۰/۰۷۸	۳	۰/۰۵۲	۲	۰/۱۰۴	۴	۰/۰۲۶	۱	۰/۰۵۲	۲	W17	۰/۰۲۸
۰/۱۱۲	۴	۰/۰۵۶	۲	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۵۶	۲	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۵۶	۲	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۲۸	۱	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۲۸	۱	W18	۰/۰۲۸
۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۸۴	۳	W19	۰/۰۲۸
۰/۰۸۴	۳	۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۸۴	۳	۰/۱۱۲	۴	۰/۱۱۲	۴	۰/۰۵۶	۲	۰/۰۸۴	۳	W20	۰/۰۵
۰/۰۵	۱	۰/۱	۲	۰/۱۵	۳	۰/۲	۴	۰/۱	۲	۰/۱۵	۳	۰/۱۵	۳	۰/۰۵	۱	۰/۱	۲	۰/۱۵	۳	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	O1	۰/۱
۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	O2	۰/۱
۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	O3	۰/۱
۰/۳۸	۴	۰/۲۸۵	۳	۰/۳۸	۴	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۳۸	۴	۰/۲۸۵	۳	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	O4	۰/۰۹۵
۰/۰۷۱	۱	۰/۲۱۳	۳	۰/۲۸۴	۴	۰/۱۴۲	۲	۰/۰۷۱	۱	۰/۲۱۳	۳	۰/۲۱۳	۳	۰/۱۴۲	۲	۰/۲۱۳	۳	۰/۲۸۴	۴	۰/۰۷۱	۱	۰/۰۷۱	۱	O5	۰/۰۷۱
۰/۲	۲	۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۲	۲	۰/۳	۳	O6	۰/۱
۰/۲۸۵	۳	۰/۳۸	۴	۰/۲۸۵	۳	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	O7	۰/۰۹۵
۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	O8	۰/۱
۰/۰۶۷	۱	۰/۱۳۴	۲	۰/۱۳۴	۲	۰/۰۶۷	۱	۰/۰۶۷	۱	۰/۲۰۱	۳	۰/۲۰۱	۳	۰/۱۳۴	۲	۰/۱۳۴	۲	۰/۲۰۱	۳	۰/۱۳۴	۲	۰/۱۳۴	۲	O9	۰/۰۶۷
۰/۲	۲	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۲	۲	۰/۳	۳	۰/۳	۳	O10	۰/۱
۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۴	۴	O11	۰/۱
۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۲۸۵	۳	O12	۰/۰۹۵
۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۳	۳	O13	۰/۱

راهبردهای تهاجمی (SO)																									
SO۱۲		SO۱۱		SO۱۰		SO۹		SO۸		SO۷		SO۶		SO۵		SO۴		SO۳		SO۲		SO۱			
۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۱	O14
۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۳۸	۴	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۱۹	۲	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۰۹۵	O15
۰/۰۹۵	۱	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۱۹	۲	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۳۸	۴	۰/۰۹۵	۱	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۰۹۵	O16
۰/۳۶	۴	۰/۲۷	۳	۰/۳۶	۴	۰/۲۷	۳	۰/۱۸	۲	۰/۲۷	۳	۰/۳۶	۴	۰/۲۷	۳	۰/۳۶	۴	۰/۲۷	۳	۰/۳۶	۴	۰/۱۸	۲	۰/۰۹	O17
۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۳۸	۴	۰/۳۸	۴	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۲۸۵	۳	۰/۱۹	۲	۰/۱۹	۲	۰/۰۹۵	O18

راهبردهای تهاجمی (SO)																								نمبره کلیدی	عوامل نهایی		
SO۱۲		SO۱۱		SO۱۰		SO۹		SO۸		SO۷		SO۶		SO۵		SO۴		SO۳		SO۲		SO۱					
TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS	TAS	AS				
۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۳	۳	۰/۴	۴	۰/۴	۴	۰/۱	O۱۹		
۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۲۵	T۱
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۵	۲	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۱	۰/۱	۴	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	T۲
۰/۰۲۵	۱	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۵	۲	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	T۳
۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۵	۲	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۵	۲	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	T۴
۰/۱۲۶	۳	۰/۱۲۶	۳	۰/۱۲۶	۳	۰/۰۴۲	۱	۰/۱۶۸	۴	۰/۱۲۶	۳	۰/۱۲۶	۳	۰/۱۲۶	۳	۰/۱۲۶	۳	۰/۱۲۶	۳	۰/۱۲۶	۳	۰/۱۶۸	۴	۰/۰۸۴	۲	۰/۰۴۲	T۵
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۱	۲	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۲	۴	۰/۲	۴	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	T۶
۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	T۷
۰/۱۳۵	۳	۰/۱۸	۴	۰/۱۳۵	۳	۰/۰۹	۲	۰/۱۳۵	۳	۰/۱۸	۴	۰/۱۳۵	۳	۰/۱۸	۴	۰/۰۹	۲	۰/۱۸	۴	۰/۱۸	۴	۰/۱۸	۴	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	T۸
۰/۰۹۴	۲	۰/۰۹۴	۲	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۸۸	۴	۰/۱۸۸	۴	۰/۰۴۷	T۹
۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	T۱۰
۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۲۵	T۱۱
۰/۰۴۵	۱	۰/۰۹	۲	۰/۱۳۵	۳	۰/۱۳۵	۳	۰/۰۹	۲	۰/۱۳۵	۳	۰/۱۳۵	۳	۰/۱۳۵	۳	۰/۰۹	۲	۰/۱۳۵	۳	۰/۰۹	۲	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۹	۲	۰/۰۴۵	T۱۲
۰/۰۲۳	۱	۰/۰۶۹	۳	۰/۰۹۲	۴	۰/۰۶۹	۳	۰/۰۴۶	۲	۰/۰۶۹	۳	۰/۰۶۹	۳	۰/۰۶۹	۳	۰/۰۶۹	۳	۰/۰۶۹	۳	۰/۰۶۹	۳	۰/۰۴۶	۲	۰/۰۲۳	۱	۰/۰۲۳	T۱۳
۰/۱	۴	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۵	۲	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۵	۲	۰/۰۵	۲	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۵	۲	۰/۱	۴	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	T۱۴
۰/۱	۴	۰/۰۵	۲	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۵	۲	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	۱	۰/۱	۴	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۵	۲	۰/۰۲۵	۱	۰/۰۲۵	T۱۵
۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۹	۲	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	۱	۰/۱۳۵	۳	۰/۰۹	۲	۰/۰۴۵	T۱۶
۰/۰۴۵	۱	۰/۰۹	۲	۰/۱۳۵	۳	۰/۱۳۵	۳	۰/۰۹	۲	۰/۰۹	۲	۰/۱۳۵	۳	۰/۱۳۵	۳	۰/۰۹	۲	۰/۰۹	۲	۰/۰۹	۲	۰/۰۹	۲	۰/۰۴۵	۱	۰/۰۴۵	T۱۷

SO۱۲		SO۱۱		SO۱۰		SO۹		SO۸		SO۷		SO۶		SO۵		SO۴		SO۳		راهبردهای تهاجمی (SO)							
																				SO۲	SO۱	SO۲	SO۱				
۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	T۱۸		
۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	T۱۹
۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۲۵	T۲۰
۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۷۵	۳	۰/۱	۴	۰/۰۲۵	T۲۱
۰/۱۴۱	۳	۰/۱۴۱	۴	۰/۱۸۸	۴	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۸۸	۴	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۸۸	۴	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۸۸	۴	۰/۱۴۱	۳	۰/۱۸۸	۴	۰/۱۸۸	۴	۰/۱۸۸	۴	۰/۰۴۷	T۲۲
۱۳/۰۴۳		۱۶/۴۲۲		۱۷/۹۳۹		۱۶/۰۴۶		۱۶/۱۳۷		۱۷/۰۴۲		۱۷/۸۵۴		۱۵/۸۸۱		۱۶/۸۳۵		۱۷/۱۹۷		۱۶/۷۵۱		۱۶/۶۴۹		امتیاز نهایی			

نتیجه گیری

گردشگری دریایی یکی از جذاب‌ترین و پرتعدادترین شاخه‌های گردشگری به شمار می‌آید که در دهه‌های اخیر رونق بسیاری یافته و بخش قابل توجهی از اقتصاد گردشگری را به خود اختصاص داده است. در این میان کشور ایران با وجود برخورداری از مرزهای ساحلی وسیع در شمال و جنوب تاکنون نتوانسته خدمات مطلوبی را در ارتباط با گردشگری دریایی به گردشگران ارائه نماید. از جمله اقداماتی که می‌توان در این زمینه انجام داد احداث سایت‌های گردشگری دریایی در مناطق ساحلی است. در پژوهش حاضر، ارائه راهبردهایی به منظور توسعه گردشگری ساحلی و دریایی در شهرستان بندرلنگه مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. نتایج حاصل از مدل SWOT، نشان داد که از میان راهبردهای تبیینی، راهبردهای تهاجمی (SO) برای رسیدن به اهداف گردشگری ساحلی و دریایی در منطقه مطلوب می‌باشند. از سوی دیگر ارزیابی اولویت بندی های مدل سوات نشان داد که حمایت از طرح‌های گردشگری، استفاده از قابلیت‌های منطقه جهت گسترش ورزش های آبی، بهره‌گیری از منابع و جاذبه‌های فرهنگی، تاریخی، اجتماعی، آداب و سنن مردم بومی و معرفی آنها در کنار توسعه گردشگری ساحلی و دریایی برای جذب گردشگران بیشتر، بازاریابی و تبلیغات مناسب با تأکید بر جاذبه‌های متنوع و ارزان بودن سفر به عنوان مهمترین اولویت های توسعه گردشگری ساحلی و دریایی در شهرستان بندرلنگه شناخته شد. از سوی دیگر آنچه که در پژوهش حاضر ارائه شده است تمرکز بیشتر بر راهبردهای تهاجمی بود به این دلیل که نقاط قوت منطقه از ارزش بسیاری برای توسعه صنعت گردشگری برخوردار می‌باشند و همچنین فرصت‌های پیش‌روی این منطقه به دلیل دارا بودن چشم‌اندازهای ساحلی و دریایی و بهره‌مندی از منابع موجود در خلیج فارس بستر مناسبی را برای رسیدن به توسعه پایدار گردشگری و منفعت اقتصادی فراهم می‌نماید. در همین رابطه و در راستای تکمیل دستاوردهای این مطالعه، پیشنهادات اجرایی برای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی و همچنین موضوعات پیشنهادی پژوهشی به منظور مطالعات بیشتر برای محققان ارائه شده است:

- ✓ برقراری ارتباط با مدیران و مسئولان مناطق آزاد اطراف و ارائه راهکارهایی برای توسعه گردشگری ساحلی و دریایی؛
- ✓ تعیین استراتژی‌های توسعه گردشگری ساحلی و دریایی شهرستان بندرلنگه با تکیه بر راهبردهای ارائه شده در تحقیق حاضر؛
- ✓ توجه بیشتر به نظرات ساکنین بومی سواحل و مشارکت دادن آن‌ها در امر توسعه گردشگری ساحلی و دریایی؛
- ✓ سرمایه‌گذاری در امور فرهنگی و آموزش روستائیان ساکن سواحل در راستای برقراری ارتباط با گردشگران از طریق برگزاری نشست‌های آموزشی کوتاه‌مدت؛
- ✓ تهیه یک سیستم مدرن تبلیغاتی و معرفی جاذبه‌های منطقه با بروزترین ابزارهای تبلیغاتی دنیا بخصوص برای گردشگران داخلی و کشورهای حاشیه خلیج فارس؛
- ✓ ارتقاء زیرساخت‌هایی از قبیل راه‌های ارتباطی، گسترش پروازهای داخلی و خارجی، تأسیس هتل‌های چند ستاره و همچنین ایجاد اماکن ورزشی و تفریحی مدرن کنار خطوط ساحلی؛ و
- ✓ شناسایی و معرفی قابلیت‌های مناطق ساحلی و دریایی شهرستان بندرلنگه برای سرمایه‌گزاران.

منابع

- ابراهیم‌زاده، ع، آقاسی‌زاده، ع، تحلیل عوامل مؤثر بر گسترش گردشگری در ناحیه ساحلی چابهار با استفاده از مدل راهبردی SWOT، مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، ۱۳۸۸، ۱، ۱۰۷-۱۲۸.
- بهرامیان، ح، ارزیابی گردشگری ساحلی پایدار با استفاده از مدل راهبردی SWOT مورد شناسی: بخش ساحلی شهرستان دیر، همایش بین المللی افق‌های نوین در زمین شناسی و علوم جغرافیا، تهران، ۱۳۹۷.
- خاندل، م، نجم‌الدینی، ن، شناسایی زمینه‌های توسعه گردشگری دریایی جزیره هرمز با استفاده از مدل SWOT و تکنیک QSPM، جغرافیای فضای گردشگری، ۱۳۹۶، ۶، ۲۳، ۱۳۴-۱۱۵.
- خاکی، ف، سکرانی، م، مرادی، پ، تحلیل عوامل مؤثر بر گسترش گردشگری در ناحیه‌ی ساحلی بندر امام خمینی، نوزدهمین همایش صنایع دریایی، آذرماه ۱۳۹۶، جزیره کیش.

- رمضان نژاد، ی.، رکن‌الدین افتخاری، ع.، راهبردهای توسعه گردشگری ساحلی روستایی استان گیلان، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۳۹۸، ۱۴، ۱، ۳۴-۱۹.
- سالارزهی، ح.، میرزاده، آ.، شناسایی و اولویت‌بندی راهبردهای توسعه گردشگری در منطقه آزاد تجاری صنعتی چابهار با رویکرد ترکیبی SWOT-AHP. پژوهش‌های مدیریت عمومی، ۱۳۹۴، ۸، ۳۰، ۱۴۴-۱۲۱.
- سجادی، ژ.، رضویان، م.، حیدری، ج.، جمالی، ح.، نقش مدیریت در توسعه پایدار گردشگری ساحلی از دیدگاه جامعه‌ی میزبان (مطالعه‌ی موردی: شهر بوشهر)، نشریه پژوهش و بر شوقی، م.، امیری‌نژاد، م.، تحلیل آسیب شناسی و ارائه راهبردهای مناسب توسعه گردشگری ساحلی در سواحل استان بوشهر، جغرافیا و روابط انسانی، ۱۳۹۷، ۱، ۲، ۳۸۵-۳۶۹.
- علیزاده، ر.، ایزدی، ح.، آراسته، م.، تعیین راهبردهای توسعه گردشگری پایدار در نواحی ساحلی با تأکید بر گردشگری طبیعت‌محور، مطالعه‌ی موردی: منطقه ساحلی بندر مقام تا بندر حسینه در استان هرمزگان، جغرافیا و توسعه، ۱۴۰۰، ۱۹، ۶۴، ۱۹۴-۱۷۷.
- صداقت، م.، افضل‌گروه، ز.، کاشانی‌اصل، ا.، ارزیابی و تحلیل پتانسیل‌ها و راهبردهای موثر گردشگری شهر راین با استفاده از مدل برنامه‌ریزی استراتژیک کمی QSPM، مجله جغرافیای اجتماعی شهری، ۱۳۹۵، ۳، ۱، ۱۱۶-۱۰۳.
- صمدی طاری، ز.، نوری، ج.، ارجمندی، ر.، مدیریت راهبردی توسعه پایدار گردشگری در مناطق ساحلی با استفاده از مدل SWOT و ماتریس QSOM، (منطقه مورد مطالعه: استان مازندران). علوم و تکنولوژی محیط‌زیست، ۱۳۹۹، ۲۲، ۱، ۲۴۵-۲۲۹.
- فلاحی، ا.، آزادی، س.، رتبه‌بندی راهبردهای توسعه گردشگری استان کرمانشاه با بهره‌گیری از ماتریس SWOT و تحلیل پوششی داده‌های فازی (Fuzzy Dea)، فصلنامه جغرافیایی فضای گردشگری، ۱۳۹۸، ۸، ۳۱، ۸۸-۷۳.
- مجموعه مطالعات آمایش سرزمین استان هرمزگان، سازمان برنامه و بودجه کشور، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان هرمزگان، ۱۳۹۷.
- ملکی، س.، رحمانی، ا.، حاتمی، د.، تدوین برنامه استراتژیک برای توسعه گردشگری ساحلی خلیج فارس، نمونه موردی: نواحی ساحلی هرمزگان. فصل‌نامه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری چشم انداز زاگرس، ۱۳۹۴، ۷، ۲۳، ۱۸-۲.
- موحدی، م.، ابویی مهریزی، م.، ح.، حسینی، ع.، م.، استفاده از QSPM در تجزیه و تحلیل SWOT به‌عنوان ابزاری برای برنامه‌ریزی استراتژیک (مطالعه موردی: گروه خودروسازی سایپا)، فصلنامه مدیریت، ۱۳۹۱، ۹، ۲۸، ۱۰-۱.
- موحد، ع.، کزادی، س.، عابدین‌زاده، ف.، راهبردهای توسعه اکوتوریسم استان کردستان با استفاده از مدل SWOT و QSPM، نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، ۱۳۹۳، ۱۴، ۳۲، ۲۰۴-۱۸۲.
- موسوی، س. ک.، موسوی، ا.، بررسی قابلیت‌های گردشگری در نوار مرز ساحلی استان هرمزگان و نقش آن در ارتقای امنیت مرزها. فصلنامه علمی-ترویجی دانشکده علوم و فنون مرز، ۱۳۹۳، ۵، ۲، ۳۶-۷.
- Belen, M., (2005), weather, climate and tourism, Ageographical perspective, Annals of tourism research, vol 32, no93.
- Liu, R., Wang, Y. and Qian, Z. (2019). Hybrid SWOT-AHP analysis of strategic decisions of coastal tourism in China: A case study of Shandong Peninsula Blue Economic Zone. In: Gong, D.; Zhu, H., and Liu, R. (eds.), Selected Topics in Coastal Research: Engineering, Industry, Economy, and Sustainable Development. Journal of Coastal Research, 94, 671-676. Coconut Creek (Florida), ISSN 0749-0208.
- Mallick, S., Rudra, S., Smanta, R. (2020). Sustainable ecotourism development using SWOT and QSPM approach: A study on Rameswaram, Tamil Nadu, *International Journal of Geoheritage and Parks*, 8(3), 185-193. <https://doi.org/10.1016/j.ijgeop.2020.06.001>.
- Mallick, S., Rudra, S., Smanta, R. (2020). Sustainable ecotourism development using SWOT and QSPM approach: A study on Rameswaram, Tamil Nadu, *International Journal of Geoheritage and Parks*, 8(3), 185-193. <https://doi.org/10.1016/j.ijgeop.2020.06.001>.
- Navarro-Martinez, Z., Crespo, C., Hernandez-Fernandez, L., Ferro-Azcona, H., Gonzalez-Diaz, S., McLaughlin, R. (2020). Using SWOT analysis to support biodiversity and sustainable tourism in Caguanes National Park, Cuba, *Ocean & Coastal Management*, 193, 105188. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2020.105188>.
- Navarro-Martinez, Z., Crespo, C., Hernandez-Fernandez, L., Ferro-Azcona, H., Gonzalez-Diaz, S., McLaughlin, R. (2020). Using SWOT analysis to support biodiversity and sustainable tourism in Caguanes National Park, Cuba, *Ocean & Coastal Management*, 193, 105188. <https://doi.org/10.1016/j.ocecoaman.2020.105188>.
- Rahimipour, M. A., Nasiri Jan Agha, F., Fattah Zadeh, Y. (2017). QSPM Usage in SWOT Analysis as a Tool

- for Strategic Management of Caspian Sea Coasts (Case Study: Tourism Development in Caspian Eastern Coast at Gilan Province). *Journal of Tourism Management Research*, 4(1), 1-11. <https://doi.org/10.18488/journal.31.2017.41.1.11>.
- Rahimipour, M. A., Nasiri Jan Agha, F., Fattah Zadeh, Y. (2017). QSPM Usage in SWOT Analysis as a Tool for Strategic Management of Caspian Sea Coasts (Case Study: Tourism Development in Caspian Eastern Coast at Gilan Province). *Journal of Tourism Management Research*, 4(1), 1-11. <https://doi.org/10.18488/journal.31.2017.41.1.11>.
- Shao, Y., Sun, Y. (2020). SWOT analysis of coastal sports tourism, *Journal of Coastal Research*, 112, 103-105, <https://doi.org/10.2112/JCR-SI112-030.1>.
- Shao, Y., Sun, Y. (2020). SWOT analysis of coastal sports tourism, *Journal of Coastal Research*, 112, 103-105, <https://doi.org/10.2112/JCR-SI112-030.1>.
- Untong Akarapong, mingsaran Kaosa-ard, Vicente Ramos, Korawan Sangkakorn, and Javier Rey-Maqueira.(2007), The journal of GMS development studies, 3(1), 1-20.
- A.,S. Haiyan, (2007). International Tourism Forecast: Time Series Analysis of and World Regional Data, *Tourism Economics*, Vol. 11, No. 1, pp 11-23.

